

UiO : Universitetet i Oslo

Alkoholpolitikken er under press: er det så farlig?

Willy Pedersen, professor i sosiologi
Universitetet i Oslo

Styret i Studentersamfunnet i Tromsø, Våren 1973. «Progressiv enhetsfront»

Studentliv - 70-tallet

Oppgave 2 og 2; 5 minutter

- Bruken av alkohol reguleres av normer. Ikke brudd = 0, meget grovt brudd = 10. Hva gir dere til dem som er sterkt beruset (sjangler, snakker snøvlete) i disse situasjonene?
- 1. Studenter i bygatene fredag ettermiddag
- 2. Kommunalt ansatte, jobbseminar middagen om kvelden
- 3. En bestefar/mor sammen med barn og barnebarn på julaften

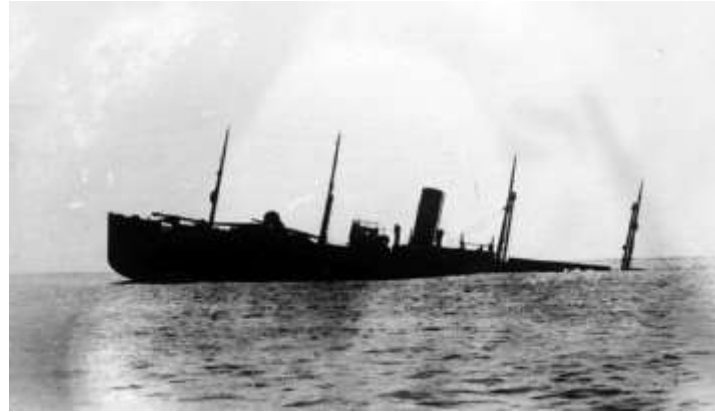
Professor Willy Pedersen 2017

Farvel – bror alkohol (Dagbladet 1975)

Merkelig å skilles fra deg
Efter så langt vennskap.
Mange, mange år
var vi uadskillelige
- arm i arm
og hånd i hånd
- som gode venner går

Farvel, bror Alkohol,
og takk for hjelpen!

Første verdenskrig – skipsfarten blokkeres, matmangel, korn og poteter skal være mat

Hvilken stemmeseddel vil du bruke 18. oktober?

Mot Brennevinsforbud

betyr hjemmets ruin.

For Brennevinsforbud

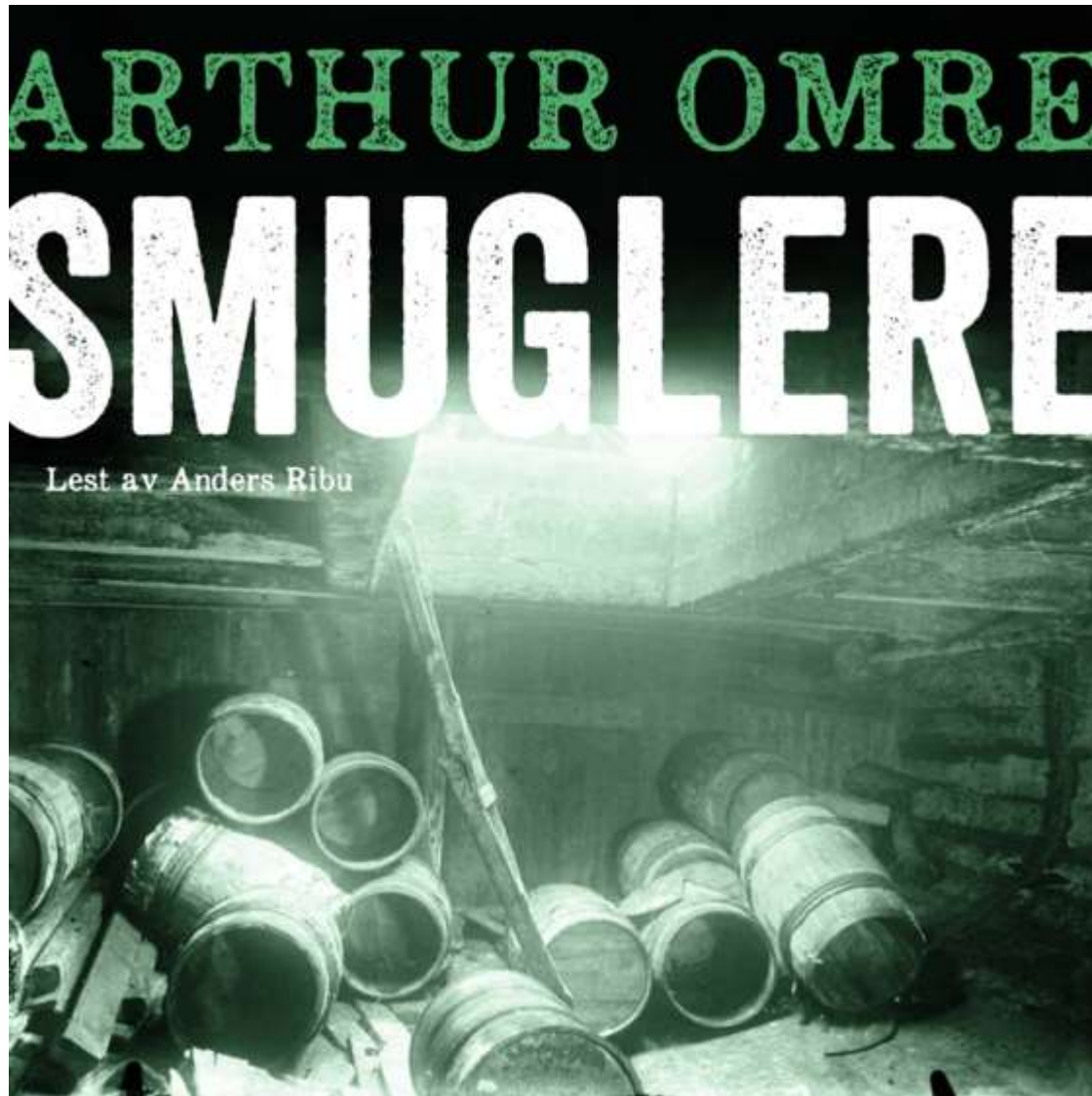

• betyr hjemlig lykke.

Vi velger stemmeseddelen:

For Brennevinsforbud

Avholdsfolkets Landsnevnd.

Forbudets røtter – solidaritet

- Folk aksepterte å gi slipp på gledene alkoholen ga
- Fordi: kostnadskontoen var så stor
- Avholdsforeninger, arbeiderbevegelsen, Venstre, kristne
- Solidaritet: Gi avkall på gleder vi kan få på andres bekostning

- Har folk flest mistet «eiendomsretten» til alkoholproblemet?

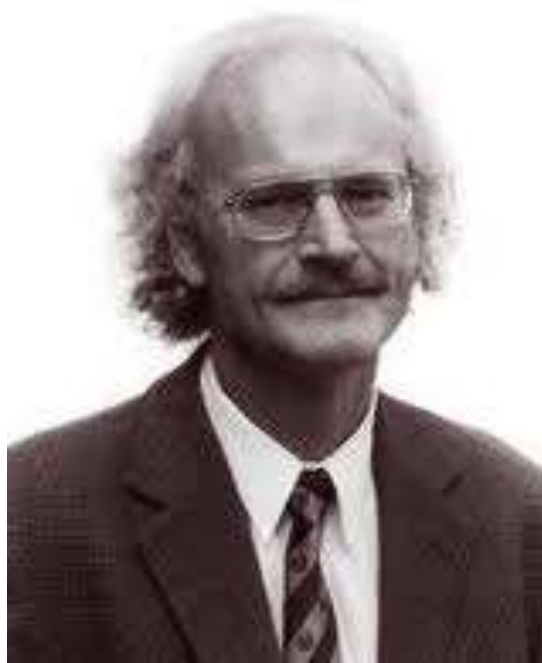
Alle avholdsfolk: Mobiliserte folk flest

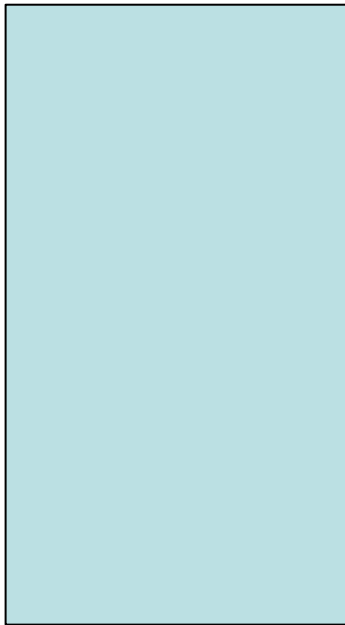
1950-tallet: Hvem stjal konflikten?

Teorien om den kollektive drikkekulturen – et uutnyttet politisk potensiale?

Hypotetisk fordeling av alkoholkonsumet

Lavt

Høyt

Konsumets omfang

Skog (1983): Økt totalkonsum reflekteres i alle konsum-segmenter

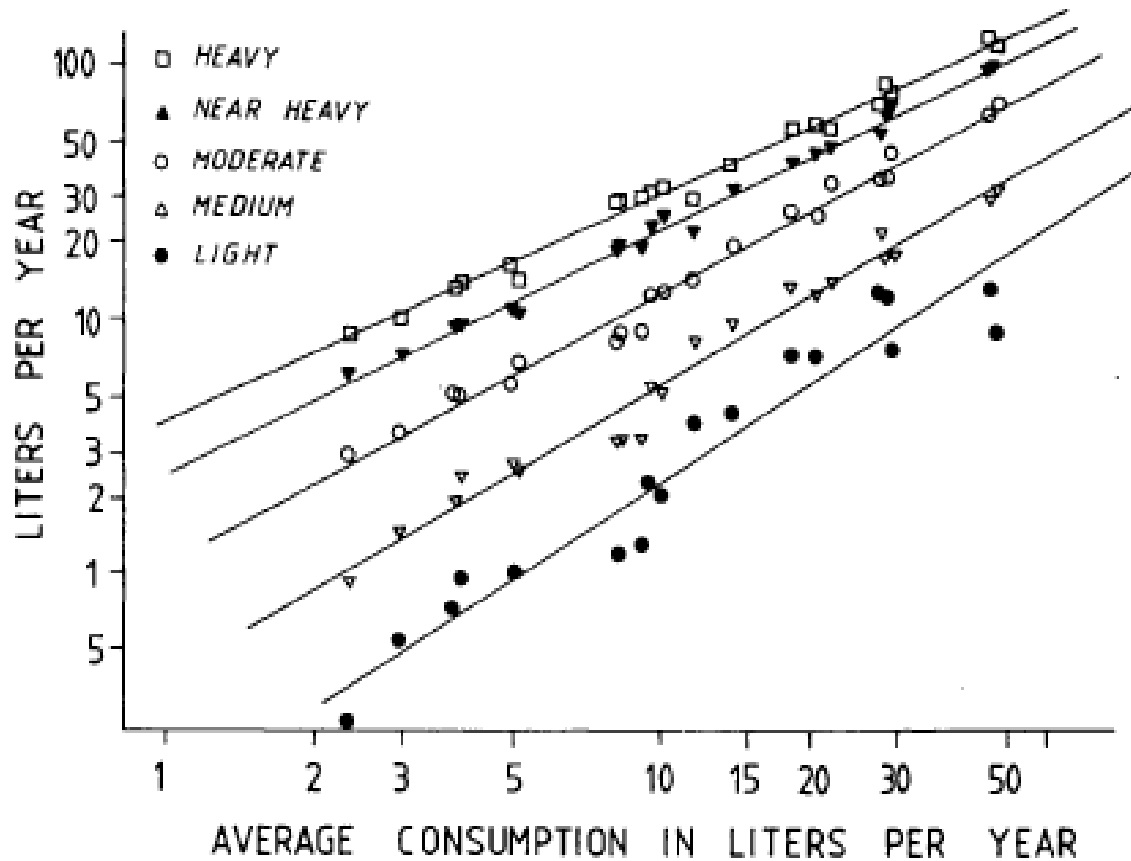

Figure 3. Relationship between average consumption and the consumption level of selected drinking groups (defined by percentiles), in 21 population surveys. The straight lines are least square regressions.

WHO: Alkoholrelaterte skader

	Direkte skader	Indirekte skader
Akutt rus	Forgiftning Hjertesvikt	Vold Skader Ulykker Drukning Trafikkskader Selvmordsforsøk
Langvarig bruk	En rekke kreftformer Leverskader	Sosiale problemer Økonomiske problemer Depresjon Selvmord

Hva er problemet? Tredjepart? Moralisme?

Død

Vold * 100

Plaget * 15 000

Hvilken rolle spiller alkohol?

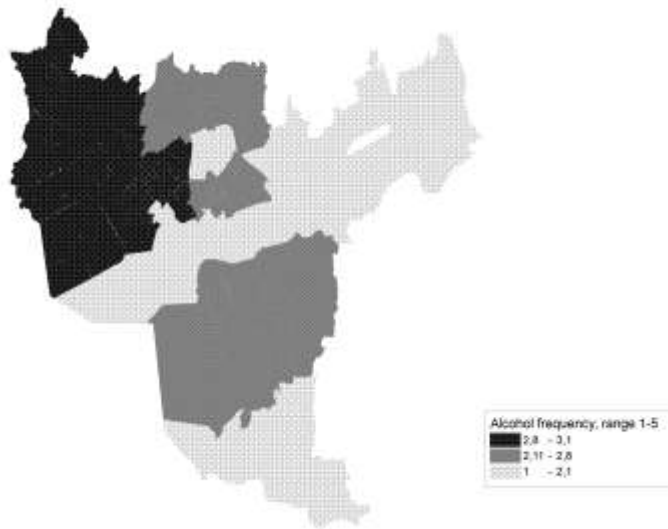
Bør polet være oppe på julaften?

Mago, Nordmarka, tense stemning.

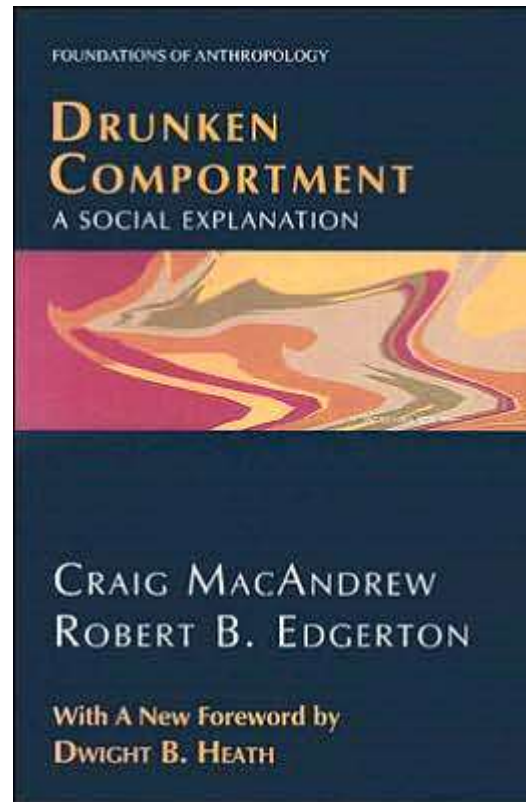
Høy sosial klasse, Oslo vest, mye alkohol

Daglig røyking: Groruddalen, Oslo øst

Kan fylla ta skylda? Nei, ikke alltid

Russebussen «Playboy 2017»

«Er du tretten, er du med. Når du suger, så gå ned»

Knuteskjema hovedstyret

§ 37 // KONGLA: Sex i skogen, med vitne.

§ 50// BRØDSKORPE: Gå med brød som sko en hel skoledag

§ 59 // KAMFERDROPS: Tungekyss med en person på over 60 år.

Poenget: Frikort til normoverskridelser

Gullkongla (russ, gutt 19 år, Oslo vest)

Det høyeste målet var gullkongla. Det er å ha sex i et tre. Altså, du klatrer opp i et tre og har sex, mens noen står og ser på deg nedenfra. Det var faktisk sånn han ene på bussen brakk beinet, han falt ned under gullkongla.

Hva med fadderuka? Tre måneder seinere?

Vi vet hva som er lov i fylla

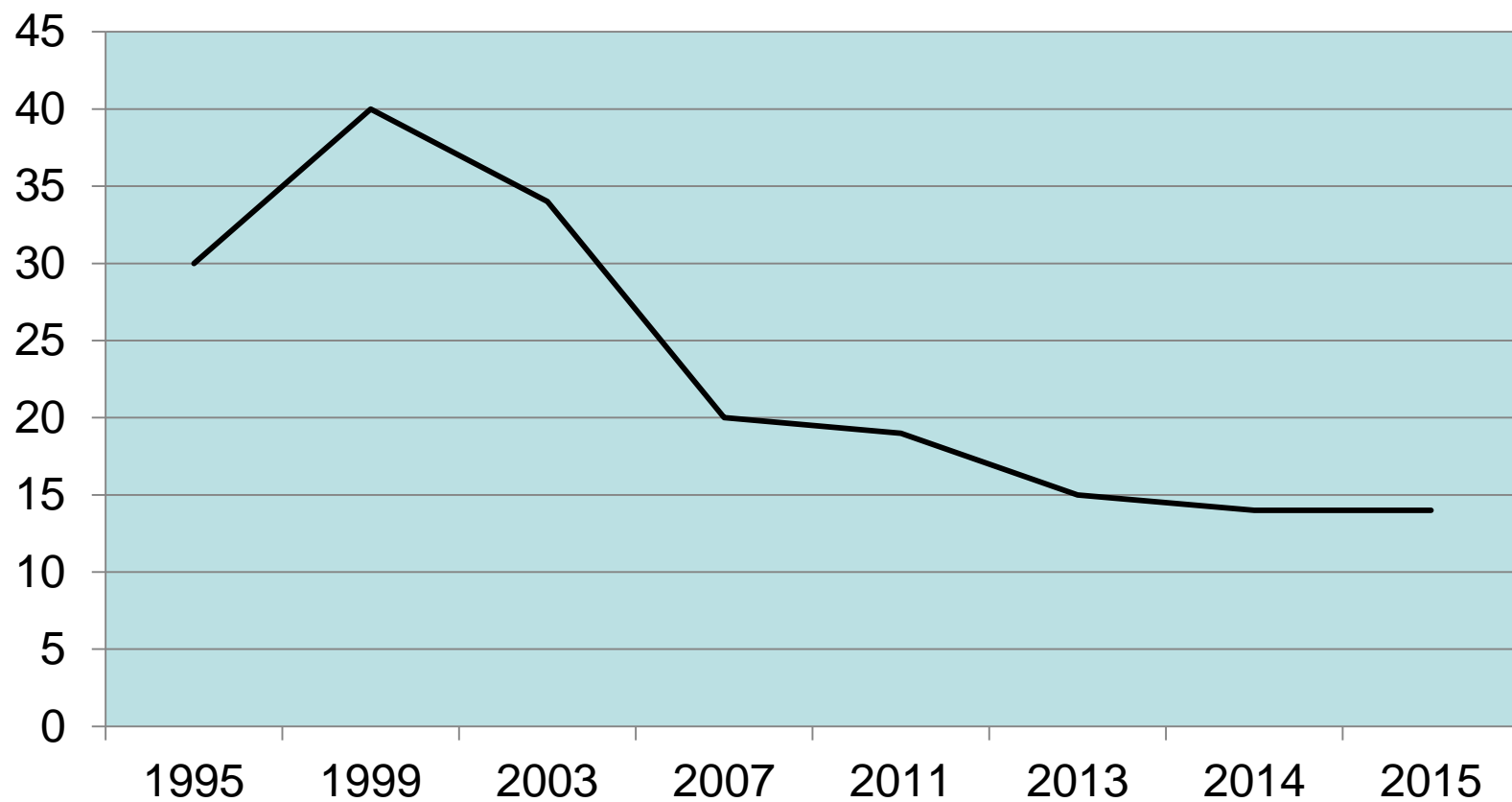
- Russetid = fyll
- Fadderuka = arbeidsliv, grensene viktige
- Vi er alle gode *til å lese* den konkrete konteksten

- Vi kan *jobbe* med slike grenser
- Hva er reglene på julebordet? Link til #metoo?

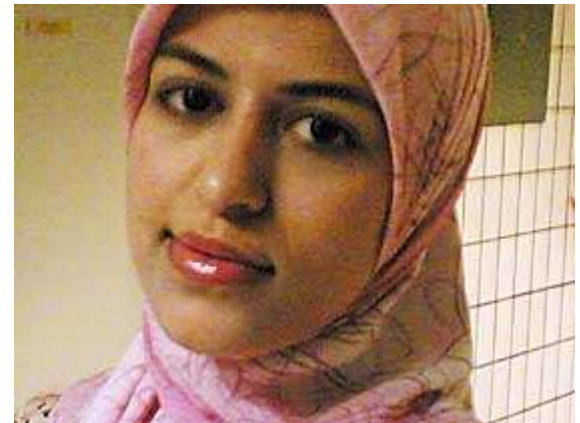
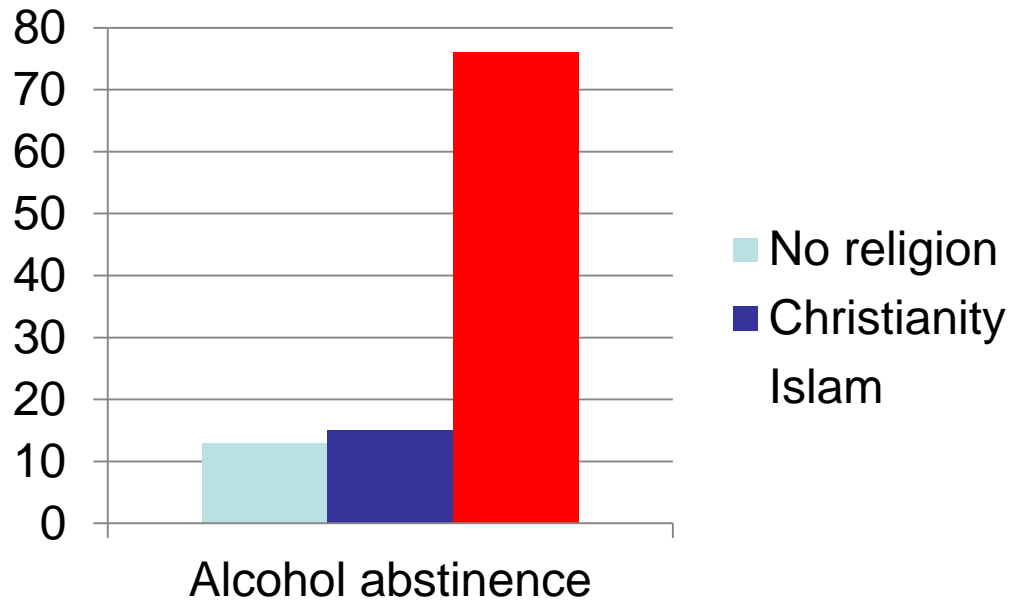
Sunny Beach – «seksualiserte territorier; time out»

Hvor mange har vært klart beruset (14-17 år)?

Religion spiller inn, men Islam mest

Spill, sosiale medier

Protest mot fuktige foreldre og besteforeldre?

Clean living, vegan mat, fitness?

«Generasjon prestasjon» – ensomhet og stress reduserer forbruket

Verktøykassen

- Tilgjengelighet – Vinmonopol, åpnings- og skjenketider
- Pris, avgifter
- Forbud mot reklame, stå i mot press fra EU

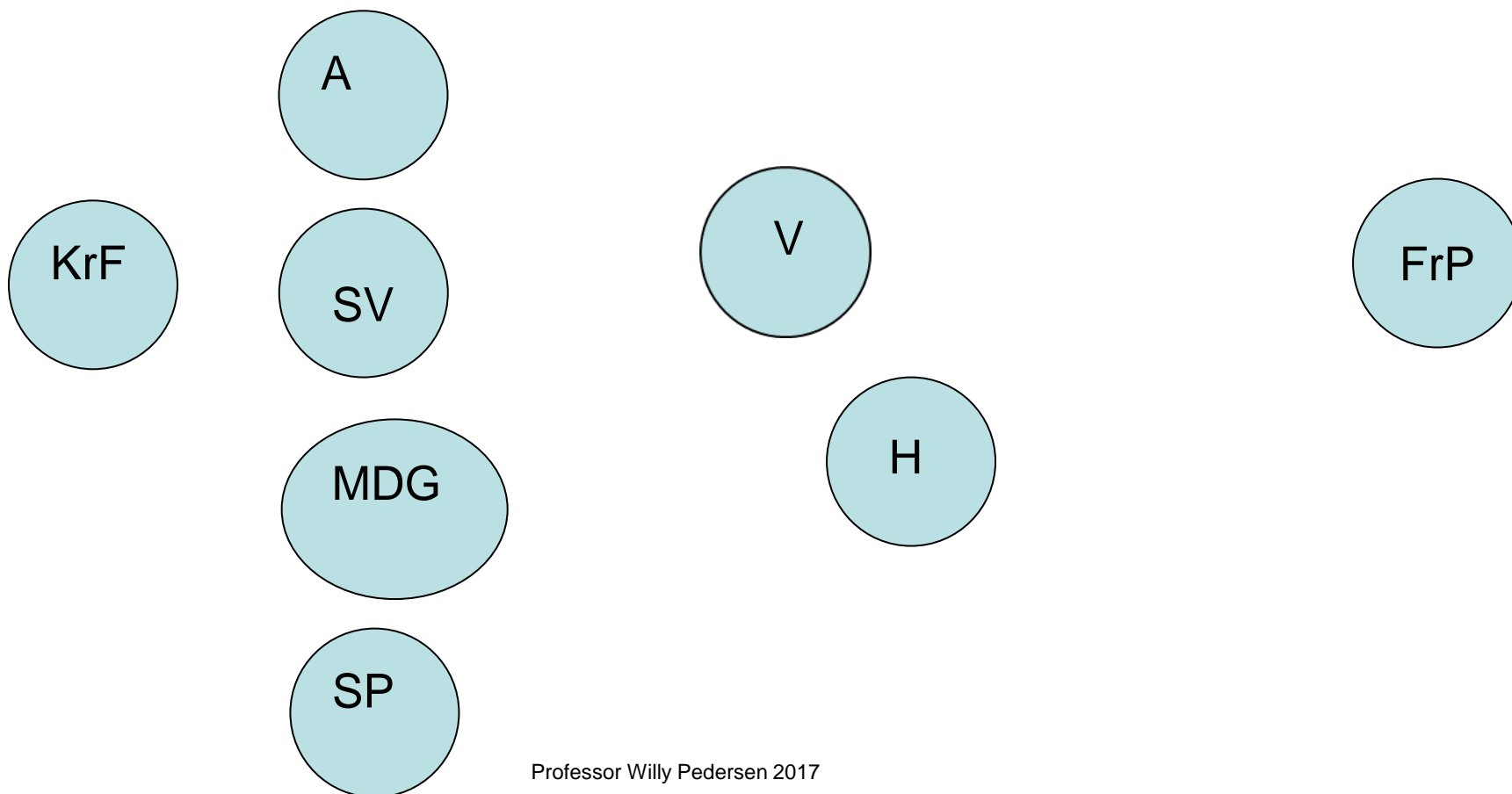
- Debatt-temaer: Øke kommunenes handlingsrom? «Pils i park»? Sterkere øl i butikk? Taxfree-ordningen. Gårdsutsalg. Utvidede åpningstider. Aldersgrenser. Vinmonopolet.

- Sterk og økende tilslutning i befolkningen (70-80 % enige)
- Likevel: Noe mangler? «Ekspertenes» felt?

Skjematisk om partienes alkoholpolitikk

Restriktiv

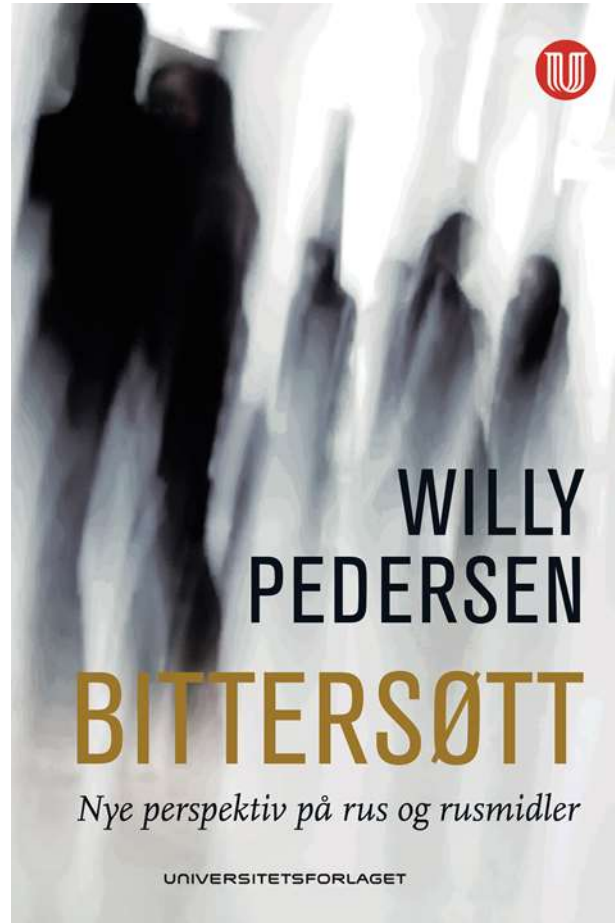
Liberal

Elementene i en ny alkoholpolitikk

- «Konfliktene» tilbake til folk flest
- «Fiendene» er sterke: Type «Høy SES; Oslo vest»
- Hva skjedde i # metoo?
- Hva skjedde i idretten nå i høst?
- Hva skjer med volden i Oslo sentrum?
- Hva er logikken bak taxfree?

Vil du vite mer?

Professor Willy Pedersen 2017